

קמחא

מיר דערמאנען די יודישע בעפעל-קערונג ווענען דער טראדיציאנעלער קמחא, שוין 4 וואָכען פאר פסח, ווייל מיר האָלטען, אז אויב אלע יאהר, אי-בערהויפט אין די לעצטע יאהרען איז עס געווען אַ האַרער ענין, איז עס היי-יאהר על אחת כמה וכמה.

קמחא, אַמאָל האט מען געדאַרפט זוכען מיט ליכט אַ פאַר יודען-נצרכים, וואס האבען זיך גענויטיגט אין מצות-חטין, אָדער ווי מען רופט עס קמחא, האט צוזאַמענגעמען די קמחא איז אויך געווען א סך גרינגער, ווי צו פערטיי-לען עס. היינט אבער איז דאָ וועמען צו פערטיילען, נאר דאס צוזאַמענע-מען איז זעהר שווער.

ערשט נישט לאַנג, סך-הכל עטליכע יאהר צוריק, האט די קהלה צוזאַמען-גענומען אַ גרויסע סומע קמחא, וואס האט געסטאנען פאַר אַלעמען און אפשר האט מען נאך מיט דעם איבער-געבליבענעם געלד ערלעדיגט אויך אַנדערע געברויכען פון דער קהלה, אין דער צייט, ווען פאראיאַהערען האט מען מיט גרויס מיה און אַנטרענגונג קיים צונויפגעזאַמעלט אַלעס פון 5 טויזענד זאַלסטעס.

די אַרימקייט אויף דער צווייטער גאס איז אין לשער, דאס בעווייזען די הילפס-קאַסעס פון די פערשידענע אי-פטיטוציעס, וואס פערנעמען זיך מיטן פערטיילען פראָדוקטען פאַר אַרימע בכבוד'ע יודען, פון וואָך צו וואָך מע-רען זיך די נצרכים, צווישען וועלכע עס געמינען זיך אַ סך, וואס זענען ערשט נישט לאַנג געווען פון די נות-נים.

דאס צוזאַמענעמען ווי אויך דאס געבען די קמחא איז פערבינדען מיט טראַדיציע און פערהאַן אַ סך יודען, וועלכע האָלטען זיך פאַר אַנאָמגליק, אויב מען קומט נישט צו זיי נאך קמחא, ווייל דאס הייסט, אז מען האָלט זיי פאַר אַפּעלעכע, וואס קענען נישט געבען און ס'טרעפּען זאָגאַר אַ סך פּאַלען, ווען דער בעטרעפּענדער דאַרף ל"ע אַליין אַנקומען נאך קמחא און פונדעסטוועגן נעמט ער זיך אַוועק דעם ביסעל פון מויל און גיט אויך קמחא.

איצט געהן צו דער יודישער צע-פעלקערונג נאך קמחא איז נישט פון די גרינגע זאַכען, עס איז אַ צו-דעלי-קאַטע פראָגע, היות אַבער ווי מען קאן אָהן דעם נישט אויסקומען, מוז די זאַמלונג געמאַכט ווערען פאַרזיכטיג און מיט ישוב הדעת.

זאָלען די יעניגע, וועלכע קאנען נאך געבען, געדענקען, אז טויזענדער יודי-שע משפחות מאַסערן זיך אין פשוט'ן

זיין פון וואָרס פאַר אַ שטיקעל ברויט. זאָלען זיי דעריבער פערגרעסערן זיי-ערע נתינות, זאָלען זיי געדענקען, אז עס איז קלענער געווארען די צאָהל פון די נותנים און ס'האט זיך פערגרע-סערט די צאָהל פון די מקבליים, און אויב מען וועט זיך אויך דאס יאהר לייכטשעצן דעם ענין, וועט מען גורם זיין, אז אַ סך יודישע משפחות וועלען פסח הונגערן.

דאס איז נישט קיין פראָגע, נאָר אַ ווירקליכער פאַקט, אַ טרויעריגער אמת.

אין דער קהלה קומען פאַר זיצונגען פון די קמחא-זאַמלער, וועלכע ס'וויילט זיך אויפגעקוקט מאַכען, אז ווי אונ-אנגענעם עס זאָל נישט זיין דאס זאַמלען, ווערט אַבער דורך זיי אויס-געפיהרט אַ גרויסע הייליגע ארבייט: מען ראַטעוועט שווענדער יודען פון הונגער אום פסח און מען היט אַב די גרויסע טראַדיציע, וואס איז ביי יודען פעהרלייגט פון יאהרען און דורות.

מעהר ווי אַלעמאָל דאַרף היינט ביי דעם גרויסען דלות, וואס הערשט אין דער יודישער גאַס, געלענט ווערען אַכט אויף דער פסח'דיגער קמחא.

ש.

J. DANCYGER

ul. N. Marji Panny 6 (w podwórzu)

wykonywa wykintnie na sezon wiosenny

palta, suknie, kostjomy

według najnowszych modeli paryskich i wiedeńskich

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-וואוינאנג: אלע 8

פרייטאג-ו/

בעקאנטמאכונג

איך האב דעם כבוד מוידען צו זיין דעם פופליקום, אז כ'האב אראפגעברענגט מאַרצאָווע פיער

piwo marcowe firmy „Korona”

וועלכעס איך פערקויף אַ געוויסע צייט צו ביליגע פרייזען.

פאר פערזאָנלעכע און פרייזעס-פערזאָנען ספעציעלע פרייזען, איך נעם אַן בעשטעלונגען טעלעפאָניש אריין יעדען פערזאָנלעכע סכום מיט אַבשטעלען אַהיים.

אַכטונג: פאר מבינים און דאמען רעקאָמענדיר איך אויסגעצייכענט זיט „סלאָדאָווע” פיער

„SŁODOWE SŁODKIE”.

איך עמפּעל זיך דעם ג' פופליקום

Sz. Fiszhalter, Warszawska 21

telefon 10-43.

ideałem pałaczą są gilszy

TYTONIOWKI

zadac wszędzie

מען קאן לעבען, נאר מען...

פּוירם קומט צו מיר אריין מיין שכן גרונם פלטיאל מיט אַ גאנצען פאק געשעפטען, באשר אזוי ווי עס איז איהם יעצט פרעהליך אויפ'ן הארצען נאך די עטליכע כוסות, וואס ער האט געמאַכט צוליב דעם מנהל, האט זיך איהם אַ צונג אייפגעבונדען און ער פיהלט, אז ער מוז זיך פאר עמי-צען אויסרעדען, האט ער געמינען אין מיר דעם קרבן...

איך האָב קיין ברירה נישט געהאט און איהם געמוזט לאָזען אויסרעדען.

— קודם כל וועל איך אייך מעלדען — הויבט ער אָן — אז איך האָב געהאט פון מיין לעצטען אויפטהו, אדרבה, הערט. ווי איהר ווייסט, קומען ביי אונז צו פון טאָג צו טאָג נייע קרנות און אסור, אויב איך ווייס, ווי זיי הייסען, היות אַבער איך בין אַנאָני-פאָרטייאישער יוד, האבען אלע געהאַט צו מיר אַ ציטריט און יעדען האב איך געמוזט געבען, אמת טאקי ווייניגער ווי אַמאָל, אַבער אַ חזיר קען מען דאך נישט זיין... זעהנדיג אבער, אז עס איז נישט מעהר אויסצוהאַלטען, האב איך בעשלאָסען צו ווערען אַ פאָרטייא-שער און — אַ סוף זאל עס נעמען.

— וואס — פרעג איך — איהר, גרונם פלטיאל, איהר, וועלכער האט פער-געהאַלטען אין איין פרעדיגען אונפאר-טייאשיקייט און אויסגערעדט כל דבר אסור אויף די פאראיינען מיט זייערע מיאוט'ע מששים, זענט נאָר פלוצלינג

געווארען אַ פאָרטייא מאן?
— יא, איך בין געווארען אַ פאָרטייא-מאן — ענטפערט מיר מיין שכן מיט אַ העכערע שטים — און גראַד אַ שטאַרקער אַנאָנימער געגעבענער פאָרטייא-מאן, נישט חס-ושלום אויס איבערצייגונג, נאר אויס נויט, צוליב לאין-ברירה, אַנדערש, וואָלט איך נישט אויסגעהאַלטען און אַט הערט פארוואס:

ווי איך האב איך דערצעהלט, הא-בען ביי מיר אַנגעשלאָגען די טהירען די פערשידענע פאָרטייא-לייט מיט זיי-ערע קרנות און איך האָב געוויינט און געצאָהלט, ווייל יעדער, וועלכער איז געקומען נאך געלד, האט געהאַט רעכט און איך אַלס אונפאַרטייאישער, האָב נישט געהאַט קיין רעכט, איהם אַבצו-זאָגען און זאָגען אַנדערש, היינט אַבער, אז איך בין געווארען אַ פאָר-טייאישער, בין איך געהאַלטען געווא-רען און אַט ווי אזוי: קומט צו מיר עמיצער פון „קרן היסוד", זאָג איך, אז איך בין אַ שטאַרקער אָנהענגער פון „מורח" און אז איך האב גענו-גען און וועל נאר געבען פאָר'ן „מפעל למען תחית"... קומט א „מורח" זאָג איך, אז איך בין אַנאָנימער ציו-ניסט פון גרינבוים'ס שיטה און גיב נאָר פאָר'ן „קרן היסוד". קומען די רעוויזאָניסטען זאָג אייך, אז היות ווי איך בין אַ לינקער, אַנערקען איך נישט קיין פאשיסטען און קאן נישט געבען פאָר'ן „קרן תל-חי". קומען ווידער די

לינקע, זאָג איך, אז היות איך בין אַנאָנימער ציוניסט, רעוויזאָניסט, קאן איך נישט געבען פאַר אַזאָ פאַנד, וואס האט די אויפגאַבע אויסצוהענגען די רויטע פאַהן איבער אַרץ-ישראל, אזוי טהו איך מיט אַלע און זיי פערשטעהן מיך און לאָזען מיך צוריה, ווארום ס'האט דאך נישט קיין זין, אז איך זאָל צוליב אַ פאַר גילדען ברעכען אַ פרינציפ און פערראַטען די פאַרטייא-אינטערעסען... זעהנדיג, אז דאס איז נאָר וואויל און פיין, האב איך דעם פרינציפ אַנ-דע-הויבען אַנצוהענדען אויך צו אַנדע-רערע אינסטיטוציעס. קומט מען, למשל פון „בית לחם" מיט אַ פורים-קאַרטע, זאָג איך, אז איך בין אַנאָנהענגער פון „תומכי צניים", וועלכע גיבען וואָך ביי וואָך ברויט מיט חלות פאַר העכער דריי הונדערט בכבוד'ע יודען. קומט מען ווידער פון „תומכי צניים", זאָג איך, אז היות ווי איך בין אַנאָלעסער מיטגליד פון „בית לחם", אַנערקען איך נישט קיין נייע חברות, וואס האבען אפילו נישט קיין אייגענעם לאָקאַל מיט קיין סעקרעטאַרען און אַנדערע בעאַמ-טע. קומט מען פון „סאָז", זאָג איך, אז איך צאָהל פאַר'ן שפיטאַל; קומט מען ווידער פאַר'ן שפיטאַל, טענה איך, אז איך בין אידעאיש פערבינדען מיט'ן „סאָז" און אזוי כסדר מיט אַלע אינס-טיטוציעס.

ג, ווי געפילט אייך דער נייער אויספיהל — טריומפירט מיין שכן-גלייבט מיר זיכער, כאַפט ער זיך צוריק, אזוי ווי ער וואָלט זיך געוואָלט פערטיידיגען, אז כ'האָב עס נישט געטון אויס געמיני-

נישט אַלע ווייסען, אז אין וואַרשא אין פעהרען אַ שטילע און בעשיידענע אינסטיטוציע, וועלכע איז געשאַפן געווארען דורכ'ן „ביתר" און „מורח". די דאָזיגע אינסטיטוציע האט די אויפ-גאַבע אויסצולערנען די נאַציאָנאַלע יו-דישע יוגענד אַ פאַר, וועלכער זאָל זיין צוגעפאַסט צו די אַרץ-ישראל'דיגע בעדינגונגען.

גאָנץ בעשיידען, אָהן טאַראַראַס און געפילדער האט דער אינסטיטוט, וועל-כער פערטרעט גלייכצייטיג אַ הכשרה-קיבוץ, זיך ענטוויקעלט, געטהון זיין הייליגע און איבערגעגעבענע אַרבייט. נאָך אַ חודש עקזיסטענץ האט די אָנפיהרערשאַפט פון אינסטיטוט בעשלאָ-פּען איינצולאָדענען די פרעסע-פאַר-שטעהער אויף אַ קאָנפערענץ, כדי צו בעקענען די ברייטע שייכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין גאַנץ פּויל-לען מיט די אויפגאַבען פונ'ם אינסטי-טוט און מיט זיינע דערגרייכונגען.

הרב ניימערלד, וועלכער עפענט די קאָנפערענץ שטעלט זיך קורץ אַב אויף דעם יעצטיגען הכשרה - צושטאַנד אין דער ציוניסטישער גאַס.

„די ביז-יעצטיגע הכשרה-פאַרמען מו-זען אומבערינג געענדערט ווערען. עס איז אונדערלאָזבאַר-זאָגט דער רעדנער — אז יונגע מענשען, וואס קומען קיין אַרץ-ישראל, זאָלען האבען פאַר זייער גאַנץ פאַך דאס האַקען האַלץ, טראַגען וואַסער אָדער היטען מתים... אזאַ עלע-מענט קען אויך פון אידעאישען שטאַנד-פונקט נישט זיין פראָדוקטיוו פאַר'ן אַרץ-ישראל-אויספוי, ווייל ער קען זיך זעהר ליכט איבערוואַרפען פון איין אַרבייט צו דער צווייטער צוליב עט-ליכע פיאַנסטער, וואס האט אויך גורם געווען צום געיעג פון דאָרף אין דער שטאַט.

„וויילענדיג בעקעמען די דאָזיגע אונגאַרמאַלע און שערליכע לאַגע, מו-זען מיר שאַפען די מיטלען דערצו. דאס פאַסיגסטע מיטעל צו בעקעמען די אונגאַרמאַלקייט און שאַפען בעדי-נגונגען פאַר פראָדוקטיווע ווערטען אין אַרץ, איז די הכשרה-מקציעות מיט דער הילף פון אינסטיטוט, וועלכער איז גע-שאַפן געוואָרען דורכ'ן „ביתר" און „מורח".

„עס איז געווען אַ טענדענץ — זאָגט ווייטער הרב ניימערלד — צוצוציהען צו דער דאָזיגער הייליגער אַרבייט אויך אַנדערע פאַרטייען, אַבער צוליב דעם פערשלאָסענעם פראָקציאָניום האבען די אונטערהאַנדלונגען געמוזט איבערגע-גאָנגען.

(*) צוליב טעכנישע סיבות קומט דער אַרטיקל מיט אַ פערשעטציגונג.

א פאך פאר ארץ-ישראל *

(פון אַ פרעסע-קאָנפערענץ).

ריסען ווערען. פון די איבריגע רעדנער דערווייטען מיר זיך, אז דער אינסטיטוט האט 3 אַבטיילונגען: מעליאַראַציע, פאַסאָדוקעס און בעטאָן אַרבייט. דער גאַנצער אי-נסטיטוט ווערט געלייטעט דורך אינש-מישעטשקאָוסי, וועלכער האט הינטער זיך אַ לאַנג-יעהריגע רעגירונגס-פראַק-טיק. ה' מיטשקאָוסי האט גרויסע פערדינסטען פאַר'ן אינסטיטוט ביי זיין אָרגאַניזירונג. דער אינסטיטוט דאַרף אין קורצען ווערען פערגרעסערט דורך דער ערגעצונג פון פערשידענע צוויי-גען, ווי למשל: פראָדוקציע פון מילך-זאַכען, גערטנעריי, לאַנדווירטשאַפטס-אינדוסטריע (אויסאַרבייטונגען

משה אש

רי ערשטע חדרים, ישיבות און מדרשים אין טשעכאָסלאָוואָ.

— 9. —

במשך דער צייט, וואס קליניצקיי האט געוואוינט אין אונזער שטאָט, האט ער אַרויסגעגעבן פערשידענע ווערק א. נ. „החיים החדשים“, „שירה וזמרה“ א.א.וו.

מיט'ן פערלעבטן דורך קליניצקיי אונזער שטאָט, האט זיך געשלאָסן דאס איינציגע מאָדערנע חדר, דעריבער האבען די היגע משכילים צו יענער צייט געזוכט אַ מלא-מקומו. נאך פילע השתדלות'ן איז דעם חזון פון דער סי-גאָנגע אברהם בער בירגבוים און שמואל טענדלער געלונגען צו פֿענע-גען צבי הירש ניימאנאוויטש'ן, לאַנג-יעהיגען פֿעליעטאָניסט אין „הצפירה“ אונטער'ן פסעווראָגיס „הנץ“ — אַז ער זאָל קומען נאך טשעכאָסלאָוואָ און דאָ עפענען אַ מאָדערן חדר. ניימאנאוויטש האט אַרויסגעגעבן מזהרערע ביכער אונטער'ן נאָמען „הויזלעך-ער“ — צו לערנען וועלכעס פֿערשידענע שפראַכען. די ביכער ווערען נאך פֿענוצט ביז צום היינטיגען טאָג.

דאס אָנקומען פון ניימאנאוויטש'ן, וועלכער איז געוועזן בעריהמט אלס גוטער פֿעדאָגאָג און זיך וועגט גערע-כענט מיט די היגע מלמדים, האָט ביי די לעצטע געמאכט אַ גרויסען רעש און זיי האבען זיך ווידער געווענדעט צו די חסידים ביייהילפֿיג צו זיין אין זייער מלחמת-מצוה. עס איז אבער שוין נישט געוועזן די צייט, ווען דקדוק איז געוועזן ביי די חסידים טריפה פסול און קיינער האט זיי נישט געוואָלט שטערען דאס ניי-ענטשטאָנענע חדר פון הנץ.

די מלמדים, זעהענדיג, אַז זיי קע-נען זיך נישט נוקם זיין אין ניימאנאָ-וויטש'ן מיט זיין חדר, האבען אויסגע-לאָזט זייער פֿעס צו זיינע אונטערשט-צער און אָבערשטע אָנגענומען ברייט-לעך נאך פֿיעטערקאָו צום גובערנאָטאַר, אַז דער חזון בירגבוים, וועלכער דאָ-וועגט אין דער סיגאָנגע פאר'ן עמוד, איז נישט ראוי דערצו, ווייל ער איז אַ

אין יאָהר 1892 האט זיך אָהערע-צויגען נאָך טשעכאָסלאָוואָ דער וואר-שאווער גביר לייב באָרנשטיין און מיט זיך מיטגעפֿרעגט זיין מלמד אהרן קליניצקי.

קליניצקי, אַ תלמיד פון זשיטאָמירער ישיבה, האט געפֿענט אין אונזער שטאָט אַ חדר אונטער'ן נאָמען „תפ-ארת בחורים“, וואו עס איז געלערנט געווארען תנ"ך מיט'ן דקדוק „עין יעקב“, מדרשים א. א. וו., דאס איז געווען דאס ערשטע מאָדערנע חדר אין אונזער שטאָט.

דאס ענטשטעהן פון חדר „תפארת בחורים“ האט פֿעראורזאכט גרויס פֿער-ביטערונג ביי די היגע מלמדים, וועל-כע זענען געווען שוואַכע פֿעלי-דקדוק און געוועהן אין דעם נייעם חדר אַ שטאַרקע קאָנקורענץ געגען זיך. נאכ-מעהר האבען זיי זיך דערשראָקען, זע-הענדיג, אַז מעהרערע חסידישע און פֿעלי-בתישע יודען שיקען זייערע קי-נדר אין דאָזיגען חדר. די מלמדים האבען אויפֿגעהויבען אַ שטורם אין אַלע שטיבלעך און מנינים, אַז דאס לערנען אין ניייעם חדר איז אפיקור-סיש און אַז ס'מווען אָנגענומען ווע-רען מיטלען געגען די פֿעלי-בתיים, וועל-כע לאָזען לערנען זייערע קינדער אין „תפארת בחורים“.

בכדי צו פֿערהיגען די מלמדים האט קליניצקי מיט זיי געשלאָסען אַנאָמאָן אז חוץ די היגע תלמידים, וועלכע ער האט שוין, זאָל ער מזהר פֿון טשעכ-סאכאוו קיינעם נישט אָננעמען, דאָ-געגען איז איהם ערלויבט צו ווערע-רען תלמידים פון דער פרעמד. און באמת האט קליניצקי געהאַט אין זיין חדר אַחוץ עטליכע היגע תלמידים — צעהנדליגע שילער פון דער אומגע-גנער, וועלכע האבען זיך גלייכצייטיג ביי איהם פֿעקעסטיגט. אין יאָהר 1895 האט קליניצקי פֿערלאָזט טשעכאָסלאָוואָ און זיך איבערגעטראָגען נאך אמערי-קאָ.

וואָס געהערט, וואָס געזעהן.

להיות כל איש „שנאָרער“ בביתו... דאס איז טייטש, אַז אַוויפֿיעל, ווי-פֿיעל מען האט היי יאָהר פֿורים גע-שנאָרט, האט מען נאך קיינמאָל נישט געשנאָרט.

וויפֿיעל אינסטיטוציעס עס זענען פֿערהאָן אין שטאָט, האבען אַלע אַרויסגעשיקט פֿורים קאַרטען; זאָגער אַזעלכע געזעלשאַפטען, וועגען וועלכע מען הערט נישט אַ גאנץ יאָהר האבען זיך פֿורים דערמאָנען, אַז זיי עקזיס-טירען און געזאָמלעט געלד.

כ'בין געווען ביי מיינס אַ פֿעקאָנטען איז ער פֿשוט געווען פֿערצווייפֿעלט. נישט געבען קיין געלד-האט ער גע-טעהט-קאן אַיך נישט אַן סאָמער זאָל אַיך ווידער פֿעזאָהלען פֿאַר יעדער קאַרטע, איז מיר אָנמעגליך, ווייל עס נעמט גאָרנישט קיין סוף צו די דאָזיגע שלח מנות-קאַרטען און געה קאַנטראָליר וועלכע קאַרטע ס'האט אַ ממשות און וועלכע ס'איז גלאָט אָפֿי צו געהמען געלד.

איבריגענס איז די פֿראַגע פון קאַר-טען אַ שרעקליך קאַמפֿליצירטע, ווארים פֿאָוואָנען ווייטע מען, אַז דער, צו וועלכען מען שיקט די פֿורים קאַרטע, געהער גישט צו די יעניגע, פֿאַר וועל-כע מען נעמט צונויף פון די פֿורים-קאַרטען... היינטיגע צייטען קאן אַלץ מעגליך זיין, אַזוי, אַז ס'מוועט נישט לאַנג דויערען און עס וועט זיין ר"ל כל ישראל איין שנאָרער... אַזוי ווי מען זאָגט: „היות כל איש „שנאָרער“ בביתו, אַז איין שנאָרער וועט שנאָרען ביים צווייטען שנאָרער, דעם היינטיגען פֿורים האט מען עס בולט געקאנט פֿעסטשטעלען.

ווי האָלט מען שוין מיט היטלער'ן אַזוי?

אונזער יוגענד האט היי-יאָהר פֿורים זיך שוין איינגעלאָ נוקם געווען אין

היטלער'ס פאליטיק פון געשעהענע פאקטאָנז.

איבערראַשונג, איז אָבער דער אָפֿן ווי די דייטשע רעגירונג האט וועגען דעם מיטגעטיילט, געווען אונזערוואַרטעט. דיי-טשלאַנד האט איינציגווייז געבראַכען דעם וועגסאָלער טראַקטאַט, גאַנצע 3 יאָהר האט דייטשלאַנד קאָנסעקווענט געקעמפט וועגען אַ לענצלער „גלייכ-פֿערעכטיגונג“ פון די פֿעוואָפֿנונגען, איצט אָבער ווי מען ווייזט אָן אין פֿראַנקרייך, וועט זיך שוין דייטשלאַנד נישט ווענדען וועגען קיין שום „לעגאַ-ליזאַציע“ פון רעכט צו פֿעוואָפֿענען זיך. אַ געשעהענער פֿאַקט איז פֿאַר איהר אַ לענצלער פֿאַקט און זי וועט טהון, וואס זי וועט נאָר וועלען, נישט רעכענענדיג זיך מיט קיינעם.

עס זענען סך-הכל אַדורך אַ פֿאַר טאָג זייט גערינג'ס אינטערוויוא און שוין האָט דאס דריטע רייך געשטעלט די וועלט פֿאַר אַ צווייטען געשעהענעם פֿאַקט. דורך אַ ספּעציעלען דעקרט איז אין דייטשלאַנד איינגעפֿיהרט גע-ווארען אַלגעמיינער מיליטער-דינסט און ווידער איז דערמיט געשעהן אַ גע-וואָלדיגער דורכברוך אין ווערטלעך טראַקטאַט מיט וועלכען, ווי עס זעהט אויס, דייטשלאַנד האט פֿעסלאָסען אין

הסכּם מיט ווילהעלם'ס אָמאָליגע ער-קלערונגען וועגען אָבמאַכען, זיך צו רעכנען ווי מיט אַ פֿשוט שטיקעל פֿאַ-פיר. די דאָזיגע פֿאַליטיק פון געשעהענע פֿאַקטען, וואס די היטלער-רעגירונג האט אָנגעהויבען צו פֿיהרען, וועלען ענדליך אַ סוף מאַכען צו די אַלע חלומות ווע-גען ענטוואָפֿנונג און שלום. דייטשלאַנד גרייט זיך אין אַ געוואָלדיגען טעמפּאַ-צו אַ מלחמה און איהרע פֿעוואָפֿנונגען וועט זי אַדורכפֿיהרען מיט דער גאַנ-צער קראַפט, נישט רעכענענדיג זיך מיט קיין שום אָבמאַכען.

אין פֿראַנקרייך שטעלט מען זיך דע-ריבער די פֿראַגע, צי עס האט בכלל איצט אַ זין סיימאָנס רייזע קיין בער-לין. לויט דער מיינונג פון דער פֿראַנ-צויזשער פֿאַליטיק איז ביים ענגלישען מיניסטער אַוועקגענומען געווארען דער וויכטיגסטער אַרגומענט, דער וויכטיג-סטער אַטוט, ער וועט שוין נישט הא-בען מיט וואס צו צאָהלען פֿאַר די

סער סיימאָן האט, זעהט אויס, מיט זיין געפֿלאַנטען ווייזט קיין בערלין נישט קיין גרויס מול. איינמאָל איז שוין די רייזע אָבערלעגט געוואָרען צוליב דער, ווי מען נעמט אָן, פֿערפֿעסטיגונג פון ענגלישען „ווייס-בוך“. היטלער זאָל זיך האבען געפֿיהלט פֿעליידיגט צוליב דעם אינהאַלט פון דעם „ווייס-בוך“. סוף כל סוף איז דער פֿעס אַדורך און דייטשלאַנד האט שוין געמערדעט קיין לאַנדאָן, אַז היטלער איז ווידער גרייט אויפֿצונעהמען סיימאָנס, האט אָבער דייטשלאַנד, בלאַד נאך דער דאָזיגער צווייטער איינלאָדונג, געעפענט די קאַרטען און אַרויסגעוויזען איהר אמת'ן פֿראַנץ, אַז אין פֿאַרזיין אַדורך לאַנדאָן שטעלט מען זיך די פֿראַגע, צי עס האט איבערהויפט פֿעיס אַ ווערט סיי-מאָנס רייזע קיין בערלין. קודם כל איז געקומען גערינג'ס פֿעקאָנטער אינטער-וויא, אין וועלכען עס איז דער גאַנ-צער וועלט פֿעקאָנט געווארען, אַז דיי-טשלאַנד האָט אַ גרויסען מיליטערישען לופט-פֿלאָט און הגם דאס דאָזיגע ניייעס איז פֿאַר די פֿאַליטישע קרייזען אין לאַנדאָן און פֿאַרזיין נישט געווען קיין

טריגענאָנענער. אומגעריכט פֿאַר אַלע געסט האט די פֿערוואַלטונג פון דער סיגאָנגע בע-קומען אַ בעפֿעהל אָבזושטעלען דעם חזון אין זיין אָמט און יעדען שבת איז געקומען אַ פֿאַליציאָנט אין דער סיגא-גאָנגע קאַנטראָלירען, צי בירגבוים דאָ-וועגט נישט. ערשט נאָך אַ לאַנגער קיירה וורישה האט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דאס איז אַ שטיקעל פון די מלמדים און נאך פֿיעלע השתדלות'ן האט בירע-בוים צוריקגעקומען די ערלויבניש צו דאָווענען פאר'ן עמוד.

די גרויסע רדיפות אויפֿן חדר, ווי אויך דאָס שוואַכע געזונד פון ה' ניי-מאנאוויטש, האט איהם געצווינגען, נאך צוויי יאָהר עקזיסטענץ, דאס חדר צו שליסען, און ה' נ. האט זיך אין יאָהר 1897 צוריק איבערגעטראָגען נאך וואראש, ווייטער געשריבען זיינע „בראש הומיות“ און „הצפירה“. א יאָהר שפּעטער איז ער געשטאַרבען.

פֿאַר קיין גביר, דאָך האָלט ער פֿאַר זיין חוב דאָס דאָזיגע שלח מנות אַוועק-צוגעבען; עס איז שוין ביי איהם אַזאָ טראַדיציע, אויך היי-יאָהר פֿורים האט ה' דוימאָן געשאַנקען 300 קילאָ ברויט, פון וועלכע ס'האבען געקאָסען אין אַ גרויסער מאָס די פֿעסענטען פון „תומכי עניים“ און „בית לחם“.

מיר זאָגען דאס אָקענען דעם, וואס פֿעהלען ביי אונז גבירים, יודען מיל-יאָנערען, וועלכע ווילען גאָרנישט הא-בען אַזעלכע טראַדיציעס און אַ גאנץ יאָהר זעהט מען פון זיי קיין גראַשען נישט, פֿונדעסטוועגען פֿאַדערן זיי, אַז מען זאָל זיי אָנגעבען פֿכור, אויסוועה-לען זיי פֿאַר פֿאַסטוכער פון פֿאַלץ ישראל, ווי זיי וואָלטען געווען בע-שטימט פון דער השגחה — זיי האָלטען זיך פֿאַר די געזאָלבעס פון גאָט.

עטליכע גבירים האבען היי-יאָהר חתונה געמאַכט טעכטער און זיהן אין די שטאָרט האט פון זיי גארנישט גע-האַט. נישט בלויז, וואס זיי האבען נישט געשענקט קיין גרעסערע נדבות, נאָר אַפֿילו די פֿאַר גראַשען, וואס די שליחים פון די פֿערשידענע אינסטיטו-ציעס בעקומען אויף חתונות, האבען זיי ביי די דאָזיגע גבירים אויך נישט דערהאַלטען.

און נאך דערזעהלעט מען אַ כאַראַק-טעריסטישען פֿאַקט:

אין אַלעמען מאָרק האט אַ גרויסער סוחר, וואס איז אַ „מטופֿל“ מיט עט-ליכע הייזער — איינס אין אַלעמען מאָרק און דאס צווייטע אייף דער טאַרגאָווע גאָס — חתונה געמאַכט אַ זעהן, ווי געווענליך האָט ער געמאַכט שבת אָנ-אויפֿרופֿען. זונטאָג האָט זיך דעם סוחר'ס משרת געוואָנדען צו עטליכע שענק אייגענטימער, אַז היות ס'זענען ביי זיי איבערגעבליבען עטליכע פֿאַנען גאָלדער, זאָלען זיי עס אָפֿקויפֿען און — זיך האָבען עס טאָק געקויפט.

וועלכעס ערשטענדיגליך, אַז דאָס האָט אַרויסגעווען אַ גרויסע פֿערביטערונג

עווענטועלע דייטשע הנחות, אויב בער-לין האט זיך שוין אַליין גענומען דאס, וואס לאַנדאָן האט געהאַט בדעה צו פֿרענגען אַלס אַ מתנה פֿאַר דער גע-פֿלאַנטער דייטשער צוואַמענאַרבייט אין אייראָפּאַ, לויט'ן פֿלאַן פון דער ענגליש-פֿראַנצויזשער נאָטע פון 3 פעברואר: דייטשלאַנד האט געזאָלט גלייכגעשטעלט ווערען אין די רעכט פון פֿעוואָפֿנונג, דער פינפטער טייל פון ווערסאַלער טראַקטאַט האט געזאָלט אָבגעשאפט ווערען און דערפֿאַר האט דייטש-לאַנד געזאָלט אָנגעהערען דעם גאַנצען נישט געטיילטען פֿראַנצאָס פון ענגליש-פֿראַנצויזשען הסכּם, ד. ה. צוריקקעה-רען קיין זשענעווע, צוואַמענאַרבייט אין דער ענטוואָפֿנונג-קאָנסעקווענץ, דער מורח-פֿאַקט, גאָראַנטיע פון דער עסט-רייכשער אַנאָפֿעהענגיקייט א. א. וו. מען שטעלט זיך דעריבער איצט אין פֿראַנקרייך זיי פֿראַגע, וואס קאָן סיימאָן געבען די דייטשען אויב אין דעם וויכטיגסטען פֿאַר זיי פֿונקט, אין דער פֿראַגע פון פֿעוואָפֿנונג, האָבען זיי שוין אַליין ענטשידען. די דייטשע רעגירונג געפונט זיך איצט אין אַזא לאַגע, אַז זיי ברויכען שוין איצט גאָרנישט צו פֿאַדערען, ווער שמועסט שוין וועגען בעטען, וואס וועט סיימאָן טהון. אויב היטלער וועט איהם מיט אַ שמיכעל ערקלערען, אַז ער נויטיגט זיך אין גאָרנישט און דאָנטק איהם פֿאַר אַלעס! עס איז דעריבער פֿערשטענדליך, אַז אין פֿראַנקרייך פֿערשטאַרקט זיך איצט אַלץ מזהר דער געדאַנק וועגען אָנ-ענגערען בונד מיט ראַטען-פֿערבאַנד אַלס דער איינציגער אויסוועג פון דער לאַגע. דער דאָזיגער געדאַנק געפונט אַלץ מזהר אָנהענגער, אַ בונד מיט ראַטען-פֿערבאַנד אין דער פֿאַרם פון אַ מורח-פֿאַקט, די הויפט-פֿארטנערען, פון וועלכען עס זאָלען זיין ראַטען-פֿערבאַנד און פֿראַנקרייך וועט זיין דער איינציגער ענטפֿער אויף דער דייטשער מלחמה-פֿאַליטיק.

אויך אין ענגלאַנד האבען די דייטשע „געשעהענע פֿאַקטען“ געמאַכט אַ גע-וואָלדיגען איינדרוק, הגם די ענגלישע רעגירונג האט אויך אָהן דעם געהאט גאנץ גענויע אינפֿארמאציעס וועגען דער לאַגע וואס הערשט אין בערלין, די בריטישע רעגירונג ווייסט גאנץ גוט, אַז דער לייט-מאטיוו פון היטלער'ס פֿאַליטיק איז נישט דאס שטרעבען צו

להתראות...

מען מוז מודה זיין, אַז טראָץ אַלע שוועריקטען פון דער ענגלישער מאָג-דאטאר-מאַכט, ווי אויך די מניעות צו וועלכע, אונזערע אייגענע יודען זענען גורם, כדי עס זאלען וואָס-ווייניגער יודען קוילה זיין קיין ארץ ישראל, פֿעהרען זיי דאָך אין די מאַסען.

פון טשעכאָסלאָוואָ אַליין זענען די וואָך אָפֿגעפֿהרען אַ גרעסערע צאָהל פֿעמלייעס און אויך איינצלענע חברה-דייט, צווישען זיי אויך דער פייער פֿאַקטער, דער פֿעסטער יאָט יאָסעלע שיין, וואָס האָט דאָ אונז פֿערשאַפט כבוד מיט זיינע ידים.

עס פֿעהלען אַוועק די היימישע פֿריינד, מיט וועלכע מען האָט צוואַמען פֿערברענגט און עס זענען זיי מקנא די איבערגעבליבענע, און מיט בענק-שאפט געוועגענען זיי זיך מיט דער האָפֿנונג — להתראות!

ער האָט אַ מחלוקה מיט'ן „מורח'י“. אונזער בעקאָנטער הויז-אייגענטימער ר' ב. פ. האט אַמאָל פֿערדיגען דעם „מורח'י“ אַ לאַקאַט, און נישט קוקענ-דיג דערויף, וואָס זיי האָבען זיך שוין לאַנג אַרויסגעצויגען און וואוינען שוין אַ לענגערע צייט אין אַ צווייטער דירה, זענען זיי נאָך אַלץ נישט פֿטר די אַלעטע דירה און האָבען נאָך אַ סכּסוך מיט'ן בעל-הבית ר' ב. פ. פֿ. ווי מען שמועסט, זאָל זיך דאָ האַנד-לען וויאזוי אַ גאָראַנטיע, וואָס מען האָט איהם פֿערזיכערט און נישט ער-פולט. דאָן מאָהנט ער זיך פֿערלעגענע דירה-געלד. הקיצור, דער סכּסוך שפּארט אָן אין געריכט, וואו ס'זענען שוין עט-ליכע מאָל פֿאַרגעקומען פֿעהרענדיג-גען, נאָר קיין פֿסק איז נאָך נישט אַרויסגעטראָגען געוואָרען, ווייל יעדעס מאָל קומט אָנאָדער צד און ברענגט פֿרישע עדות.

כאָראַקטעריסטיש איז אָבער דער גאַנצער ענין, וואס מען האט דער-לאזט, אַז ס'זאָל אָנקומען אין געריכט

צווישען די אַלעס מאַרק-יודען, וואָס דערזעהלען וועגען דער גרויסער קמצנות פון דעם דאָזיגען גביר, און וואס וואָלט געווען — טענה'ן די יו-דען — ווען ער וואָלט די דאָזיגע „קאַל-טע פֿיס“ אוועקגעשענקט פֿאַר אַרימע בכבדיגע יודען און נישט דאָס פֿער-קויפט.

אַט אַזעלכע גבירים האָבען מיר היינט, און אויב ס'טרעפט זיך אַזא יוד, ווי עס איז דער ה' דוימאָן, מוז מען איהם טאָקע בעגריטען און פֿער-צייכענען אַלס שעהנעם איינזעלען טהאַט.

ס'הויבט זיך אָן דער פֿאַר-פסח-יריד

ערשט פֿטר געוואָרען דעם פֿורים, מיט המנין, מיט די קרעפלעך, מיט די פֿורים-בעלער און פֿורים-פֿאַרשטע-לונגען און שוין הויבט זיך אָן דער פֿאַר-פסח-יריד מיט זיינע זאָרגען און קלאָפֿטען.

אין דער קהלה קומען פֿאַר זיצונגען וועגען צונויפֿזאָמלען קמחא, דאָן קאָג-פֿערענגען טיט'ן בעקער-צעל, בנוגע אויספֿאַקען די מצות. ווייטער — די רעגיסטראַציע פון די בכבדיגע. מיט איין וואָרט — ס'הויבט זיך אָן דער אמת'ער ערב-פסח-יריד.

איצט, ווי זעהט עס אויס אין דער יודישער גאָס אַ שוידער געהט אַדורך דורכ'ן לייב, ווען מען דערמאנט זיך, ווי עס זעהט אויס דאָס יודישע אַרימ-קייט.

היינט איז דער ערשטער פֿריהלינג-טאָג, ווען אַלץ אין דער נאָטור הויבט אָן צו בליהען. די זון דערוואַרימט די קאָלעס דורכ'ן ווינטער געפֿרוירענע ערד און דאָס גאַנצע שמוץ, וואס האט זיך אָנגעזאָמלעט דורכ'ן ווינטער, ווערט אָבערווימט, אויך ביי די אַרימ-לייטס הויבט מען אָן אין פֿריהלינג אַרויסצו-זעהן דעם פֿיטערען דלות, וועלכער איז ווינטער געווען געפֿרוירען...

מיר וועלען היי-יאָהר האָבען אַ פֿאַס-קודנעם פֿאַר-ערב-פסח-יריד...

„דעו בירגער איז נישט פאר'ן בעאַמטער, נאָר דער בעאַמטער פאר'ן בירגער.“

אין שייכות מיט דעם צורקלעך פון אינערן מיניסטער קאָסטשעוואָווסקי וועגן אַ העפליכערע בעהאַנדלונג פון די אינטערעסאַנטען אין די פערשדענע אַמטען שרייבט ד"ר טהאָן אין „נאָווי דויעניק“ צווישן אַנדערעס פֿאָלגענדיקע:

אַלע דער אינערן מיניסטער פֿאָדערט אויף די בעאַמטער, אַז זיי זאָלען בע-האַנדלען די בירגער מיט דער גאַנצער העפליכקייט, מיט אַלע ריזיקאציעס, וואס ס'קומט זיי: פשוט—דער מיניסטער האט אַרײַנגענומען פון עפּעס אַ פערשלאָסען און פערנעסען שופלעדעלע דעם אַלעס אמת, אַז יעדער בירגער איז נישט פאר'ן בעאַמטער, נאָר לויפן: דער בעאַמטער פאר'ן בירגער. ווערנדיג ביי זיין שרייב-טיש איז דער בעאַמטער אַפּט געווינט צו זעלבסט-דערהויבונג און דאָן קוקט ער אויפ'ן בירגער, וואָס קומט צו איהם נאָך הילף, אַדער צעה, פון אויבען אַראָפּ, ווי אויף אַ אַרימען פעטענט, וועלכען מען טהוט אַ טובה אַדער מען זאָגט איהם אַב, און אַזאַ אַרימער ביר-גער ווייט נישט, אַז אַזוי דאַרף נישט זיין, בעקלאָגט זיך אפילו נישט און נעמט אַן אַזאַ בעהאַנדלונג ווי אַ אונ-פערמיידליכען גורל, וואָס איז אַזוי אויך גענוג הארט. איצט דערווייט זיך דער דאָזיגער אַרימער בירגער מצד דער אַמטען-אויטאָריטאטיווער קווע-לע, אַז עס איז נישט פעררהאן אַזאַ נאַטירליכע נויטווענדיגקייט פון אַ שלעכטער בעהאַנדלונג אין די אַמטען. און פון איצט אָן וועט ער ערוואַרטען אַ העפליכערע בעהאַנדלונג, און עס וועט אפשר אין איהם אויך אויסוואַך-סען די ציווילע דרייטקייט, אַז ער וועט פאָדערען אַזאַ בעהאַנדלונג. פערשטעהט זיך, מען קען נישט זא-גען, אַז אין גאַנץ פּוילען פּוילעט מען אין אַ גלייכער מאָס די דאָזיגע בע-האַנדלונג. עס זענען פעררהאן אונטער-שידען צווישען איין טייל און אַ צוויי-טען, ווער עס האט געהאַט די געלע-גענהייט צו אַפּטערווערן דעם אָפּן פון בעהאַנדלען בירגער אין די אַמטען אין געוועזענע קאָנגרעס פּוילען, דער האט געמאכט בעטראַכטען די אַפּטערהענגע-אין גאַליציען פאַר אידעאַלע, אַלס —

מען דאַרף זיך פאַקטיש גלייכשטעלען מיט מערב אייראָפּא, ווער ווייטט אויב מען וועט נישט קומען צו דער מסכנה, אַז די מערב לענדער האָבען דעריבער איבערגעלאָזט די אַנדערע וועלט-טיי-לען אויפ'ן געביט פון וואוילשטאַנד, פאַרטייטער כח, אַרדנונג א. א. ו. ווייז דער בעאַמטער איז געשטאַנען אויף דער הויך פון זיין אויפגאַבע, אַדער קאָנען מיר דאָס אויסדרוקען קלאָרער און דייטליכער: דערפאַר ווייז דער בירגער און זיין וואוילשטאַנד איז געווען דער ענטגלייכער ציעל פון דער מלוכה.

און דאן קומען מיר צו אַ פראָבלעם, וועגען וועלכען עס איז ווערט צו וויד-מען אַ פאַר ווערטער.

עס שטאַט זיך ביי אונז לעצטענס און עס בירגער זיך איין די טעאָריע, אַז דער ציעל פון אַלע ציעלען איז די מלוכה און איהר מאַכט, און דער ביר-גער, דער דאָזיגער לעבעדיגער מענטש צוואַמען מיט זיינע בעדערפנישען און ציעלען, איז נאָר אַ מיטל, און נישט מעהר און דאס בעדייט נישט, אַז דער בירגער האָט דעם חוב צו פערטיידיגען די מלוכה מיט זיין גאַנץ לעבען, ווען די מלוכה זאָל זיין בעדראַהט, דער דאָזיגער קאָנעגאָרישער אימפּעראַטור איז אַ זעלבסטפערשטענדליכקייט און קיינער וועט דעם דאָזיגן אַקסאַמאַט נישט פּרובירען אַפּוואַרפּען. אַבער דאָ געהט וועגען אַ גאַנץ אַנדערע איינשטעלונג: די טעאָריע זאָגט אַז בכלל איז די עקזיסטענץ פון בירגער, זיין גליק און וואוילשטאַנד, סיי גייט טייער, סיי מאַכטערייכער, איז אַ גאַנץ גלייכניכטיג זאך און אַ ווערט האט נאָר די מלוכה.

אַזאַ טעאָריע קען מען נישט אין מערב-אייראָפּא, נאָטירליך אַנערקענט מען די מלוכה אַלס אַ מענשליכע אינס-טיטוציע פון אַ געוואָלטיגער עטישער שפּאַנגונג, ווייל זי גיט פאַר מיליאָנען די מענליכקייט צו דערגרייכען די העכ-סטע מענשליכע פּוילקאָמפּהייטען.

עס האט אַ טעות דער, וואס מיינט אַז די מלוכה איז עפּיס אַ מעכאַניזם — זי איז אַ לעבעדיגער אָרגאַניזם, כמעט אַלע אייבער-אָרגאַניזם, געשאפּען צום צוועק, אַז מענטשן זאָלען קענען לע-בען אינטעלעקטועל, עטיש און אויך אין מאַטעריעלען וואוילשטאַנד און זיך קענען ענטוויקלען, אַזוי איז עס אַהן

אין קייט פון מאַטעריעלען און מסירת נפש.

„משוגעים.“ יעדע געוועלשאַפּט אַדער אינסטיטו-ציע מוז האבען איין אַדער צוויי מענ-שען, וועלכע זאָלען זיין איבערגעגעבען דער אַרבייט פון דער געוועלשאַפּט, ווארום נישט קינענדיג דערויף, וואס עס איז פעררהאן אַ פערוואָלטונג פון מעהרערע פערזאָנען, אַרבייטען נאָר געזעלשאַפּט מענטשן; זיי ווערען אָנגע-רופּען משוגעים, ווארום וועלכער נאָר מאַכער מענטש וועט דאס פערנאָכלעסי-גען זיינע אייגענע געשעפטען און זיך אינגאנצען איבערגעבען דער אינסטי-טוציע.

געוועהליך רעדען מיר פון די יע-גיגע פּלי-טהער, וועלכע מיינען ערנסט מיט זייער געוועלשאַפּטליכער אַרבייט. אויף דער אַלגעמיינער פערזאָנלונג פון דער נמילת-חסד קאָסע, פילאָסאָפּי 31, וואס איז פאַרגעקומען די וואָך, איז אויך געווען די יידי פון אַזאַ „משוגענעם.“ מען האט „פאַרגעוואָרפען“ דעם ה' שוואַרטלעך, אַז היות ווי די פערוואָלטונג קומט זיך נישט צונאָהן, לויפט ער אַליין זיך שאַפען געלד, גיט אַרויס געלד און דער עיקר—אַז ער איז אונברחמנות'דיג גייט איינמאָלען די חובות, געוועהנ-ליך ביי די יעניגע, וועלכע קאנען אַב-געבען.

באַלד אַבער האבען אַלע פערזאָ-מעלטע אָנגעהויבען שרייען, אַז ה' שוואַרטלעך איז דער איינציגער, וועלכער גיט אַב זיין גאַנצע ענערגיע, פרייע צייט און מיה דער געוועלשאַפּט און שפעטער בעת די וואָהלען, האט ער טאַקי בעקומען אַלע שטימען.

אין דער „נמילת-חסד“ קאָסע, פיל-סאָדקי 31, איז פעררהאן אַ גרויסע פערוואָלטונג, נאָר די גאַנצע אַרבייט, די גאַנצע פערזאָנלונג אַרטיקלען, ליגט אויף דעם ה' ש, וועלכער איז דאָרט

כער קאן ביי אַזאַ צושטאַנד ווערען באמת פערצווייפלט.

ער איז אַזוי ווי דערשטמבטיון... האַרצקע וואָסער-טרעפער איז שוין ביי אונז אַ סמ-ידוע, עס קען איהם שוין גרויס און קליין און אַלע ווייטען זיינע תחבולות, ווי אַזוי אַרײַנגעקע-מען אַ פאַר גראַשען. ער ציטערט, פלוצים פאַלט ער אַוועק חלש'ן און הויבט זיך נישט פרייער אויף, ביז — ער בעקומט זיינע פאַר גראַשען.

פערזאָנענעם שבת בייטאָג זעה איך ווי האַרצקע זיצט אין דער אַלעז אויף אַ באַנק, וואָרמט זיך אויף דער זון און האָט אַ הנאה פון גאָט'ס ליכטיגער וועלט. קוקענדיג אויף איהם, וואָלט איהר געשוואוירען, אַז ער איז געזונד און פריש, נאָר דעמאלטען אַווענד. ד. ה. שבת-צו-נאכטס האָב איך איהם שוין געטראָפּען ליגען אין אַלעס מאַרק אויף דער ערד און ציטערן, אַ רעדעל מען-שען שטעהען אַרום און יעדער טראָגט איהם עפּיס צו, בעת אַבער ער נעמט דאס צוגעטראָגענע, פּרובירט ער עס צי מען נאָרט איהם נאָר נישט אַב...

צוקיקענדיג דאס האט איך זיך דער-מאָנט אין סמבטיון, וועלכער—לויט דער לעגענדע—וואָרפט אַ גאַנצע וואָך מיט שטיינער און שבת רוהט ער. אויך אונ-זער האַרצקע וואָסער-טרעפער וואָרפט זיך אַ גאַנצע וואָך, רעכענענדיג, אַז מען וועט איהם עפּיס געבען. דערפאַר אַבער רוהט ער שבת, וויסענדיג, אַז ער וועט סיי ווי סיי גאָרנישט בעקומען.

האַרצקע קאן דאס געשעפט אויס-געצייכענט, ער איז אַזוי ווי דער סמבטיון...

אמת'ע מסירת-נפש.

אין טשענסטאָכאָו ווייט די וואָך אַ שלח פון דער צענטראַלער יודישער שול-אָרגאַניזאציע.

אויף דער קאָנפערענץ, וואס איז צו-זאמענגערופען געווארען דורך אַ רייה געוועלשאַפּטליכע טהוער, האָט דער דע-

שלום, להיפוך, אַלע אינפאָרמאציעס, וואס עס בעקומט די ענגלישע רעג-רונג שילדערן אַ גענוי בילד וועגען די אונאויפהערליכע מלחמה-צוגרייטונ-גען און די קאָנצענטראַציע פון בע-וואַפנטע כוחות צו אַ אונערוואַרטע-טען אָנפאַל, וואס זאָל זיין צושמעטע-רענד. לאַנדאָן ווייטט וועגען דעם גאנץ גוט און די גאַנצע דייטשע פראָפּ-גאנדע אין ענגלאַנד וועט זיך נישט לאזען איבערראשען.

אויך אין ענגלאַנד גלויבט מען נישט, אַז סיימאָנס גוויזט זאָל איצט ברענ-גען רעאלע רעוואָלטאציע, עס וועט פאַרקומען אַ גאַנץ העפליכער מיינונגס-אויסוויש, אַבער ווייטער וועט עס נישט געהען, ווייל דייטשלאַנד וועט נישט ענדערען איהר מלחמה-איינשטע-לונג. דייטשלאַנד שטרעבט מיט אַלע כוחות צו אַ מלחמה, פונקט ווי אין 1914, אַזוי אויך איצט. וועט דער איינ-ציגער שולדיגער, אויב עס זאָל ווידער-קומען צו אַ פעלקער-שחיטה, זיין דאס היטלער-דייטשלאַנד, און איין מיטלע-איז נאר פעררהאן, וואס קען אויף אַנ-אמת צוריקהאלטען פון אַ שרעקליכען קריגע, וואס פערדייט פערניכטונג פון גאַנץ אייראָפּע, דאס איז די עננע צו-זאמענארבייט פון אַלע פעלקער וואָס ווילען דעם שלום. אין פראַנקרייך לעגט מען גרויסע האָפנונגען דערויף, אַז ענגלאַנד וועט, נאך די דייטשע „געשעענישע פאקטען“ ענדערען איהר שטאַנדפונקט בנוגע ראַטענפערבאנד, און זי וועט נישט זיין גענען אַ מורח-פאַקט אַהן דער בעטייליגונג פון דייטש-לאנד.

די לאַגע אין אייראָפּע, איז איצט אַ קלאָרע. עס האט אויפגעהערט דאָס שפיל אין בעהעלטניש. דאס היטלער-דייטשלאַנד בעהאַלט זיך שוין נישט מיט איהרע געוואָפנונגען, און די אַלע וואס האבען זיך נאָך ביז איצט גענאָרט אין די יסע שלום-הייה פון „פיהרער“ מווען זיך שוין איצט אַפּוואַגען פון זיי-ערע אילוזיעס.

אַריין.

פערזענליך זענען דאך די מענטשען צווישען זיך געהנט, נאר הפנים, ווען ס'האנדעלט זיך וועגען ממתיקים איז נישטאָ קיין גוט-ברודערשאַפט. און ווען מען פרעגט ר' בצלאל'ן, היתכן? ווי אַזוי האָט איהר עפּיס געקאנט ביי זיך פוילען איינצוקלאָגען און געריכט איי-ערע גוטע פריינד, ענטפערט ער, אַז צו זיינע גוטע ברידער האָט ער גאָר-נישט, ער האָט נאר אַ סכסוך מיט'ן „מורח“...

ער איז באמת פערצווייפלט.

כ'וויס נישט צו די דאָזיגע שורות קוואליטעטירען זיך אין „וואָס געהערט, וואָס געוועהן“, און קאן אַבער זיי נישט פערביינען און מוז זיי אויפשרייבען.

די וואך בעגעגענט מיך איינער פון די אָנפיהרער פון דער הינער ציוניס-טישער אָרגאַניזאציע, איינער, וועלכער שטעהט געטריי ביי דער ציוניסטישער אַרבייט, אויף וויפיל איך געדענק — העכער 20 יאהר און אַ דאָנק דעם דא-זיגען טהוער האט די הינע ציוניסטישע אָרגאַניזאציע אַדורכגעהאַלטען פיעל שטורמען און שלעכטע צייטען. אַט דער דאָזיגער באמת אויפריכטיגער ציוניסט האט ממש מיט האַרציגע טרעהרען געוויינט אויפ'ן חורבן, אויף דער צושפליטערקייט, וואָס הערשט אין דער ציוניסטישער מחנה, און ס'איז נישטאָ קיין אויסוועג, קיינער איז נישט אויפריכטיג, פון אומעטום פיהלע זיך אַ ריח...

איך האב איהם פערשטאַנען, ער, וועלכער האט ביי דער פאַרטיי נישט געזוכט נישט קיין געשעפטען און נישט קיין פיליגען פּבּוד, נאר איז געווען איבערגעבען מיט ליב און לעבען דער אידעע, איז באמת פערצווייפלט פון-תהו ובהו, וואס הערשט אין דער ציו-ניסטישער מחנה.

עס איז אַ טראַגעדיע פון אַנ'עריג-טען, אויפריכטיגען אידעאַליסט, וועל-

שום סמך, דערפון שטאַמט אויך דער הויכער עטישער אקצענט פון דעם, וואס מען רופט אָן „פאַטריאַטיזם“, אַבער אין דער גאַנצער חקירה איז אַבער קלאָר, אַז דער ענדגילטיגער ציעל איז דאָך דער מענטש אין מלוכה-בעגריף: דער בירגער.

אויף אַזאַ פרינציפאלען און אונער-שיטערליכען געדאַנקען און געפיהלע-פונדאמענט זענען אויסגעפויט די גרוי-טע מלוכות אין מערב-אייראָפּא, דער ענגלענדיגער ווייטט זיינע פליכטען לגבי דער מלוכה, ער פאַרדערט אַבער אויך, אַז די מלוכה זאָל קענען איהרע פליכ-טען לגבי איהם, ער וואַכט איבער דעם אַז זיינע בירגערליכע רעכט זאָלען נישט פערשמעלערט ווערען, דאָרט איז דער מענטש אַ בירגער און נישט קיין אונטערטאָן.

ביי אונז אַבער האט מען גענומען אַ טעאָריע פון די פאַר לענדער, וואס מען ווייטט נאָך נישט, וואס דער גורל האט פאַר זיי צוגעגרייט — אַז דער בירגער האט נאָר פליכטען און קיין שום רעכט. מען רעגירט מיט איהם און נישט ער רעגירט, און דאס איז אַ פאַלשע טעאָריע.

און אַט האבען מיר געהערט פון איינער-מיניסטער ווערטער, וואס קלינ-גען אַזוי ווי אויף ענגליש אַדער פראַנ-צויזש, דעריבער דאַרף מען און עס איז אפילו נויטיג — צו בעגריסען זיי-נע ווערטער, הגם זיי זענען אַזעלכע פשוט'ע און זעלבסטפערשטענדיכע.

עס וואָלט אפשר נישט געווען צו-פיעל פערטענציאָנעל דער וואונד אַדער ערוואַרטונג, אַז דער צירקולאַר-כמעט אַ צפּאָכע-מאַכענדער-פון ה' מיניסטער קאָסטשעוואָווסקי, זאָל נאך דערגענצט ווערען און נעמליך אין דער ריכטונג, אַז עס זאָלען נישט געמאַכט ווערען קיין אונטערשיידענע צווישען בירגער פון פערשידענע רעליגיעס און נאַציאָ-נאַליטעטען. עס וואָלט געווען אויפ'ן אָרט און אין דער צייט צו דערמאנען אַז למשל, אַ יוד, אַ בירגער, דאַרף נישט אַנדערש בעהאַנדעלט ווערען ווי אַ בירגער נישט-יוד. נישט בנוגע דער פאַרם און העפליכקייט און נישט אין אינהאַלט פון דעם בעטראַכטען ענין. אויב שוין וועגען אַזוי ווי אין מערב — זאָל שוין זיין פולשטענדיג אויפ'ן גאנ-צען געביעט פון דער מלוכה-אדמיניס-טראציע.

דער אַזוי-גערופענער „משוגענער“ ער האָט זיין חוב ערפולט...

פערהאַנגען אין טשענסטאָכאָו אַ יוד, אַ מעקלער פון דירות, האט ער יענע וואָך פערמעקעלט אַ לאַקאַל, דערווייל איז פון דעם גארנישט געווארען און יענער האט געדינגען אַ צווייטען לאַ-קאַל, איז אַבער געקומען דער מעקלער נאך זיין מעקל-געלד. טענה'ט דאך יע-נער, היתכן? פארוואָס קומט דיר דאָס, נאר? היות דו ביזט אַנ'אַרימאן, בע-קומסטו 5 זל. האט דער מעקלער אַבער געוואלט גאנצע 30 זל, און ווען ער האט עס נישט בעקומען, האט ער צו-געזאָגט זיך נוקם צו זיין.

דעם פערזאָנענעם זונטאג איז דער מעקלער געקומען צו יענעם מיט אַ פאַליציאנט און איהם אריינגעפיהרט אין פאַבריקעל, זאגענדיג אַזוי צו זא-גען: פאניע פאַסטערנאָווי, איהר זעהט, אַט דא אַרבייט מען אין זונטאג. ס'פער-שטעהט זיך, אַז דער אַרדנונגס-היטער האט געמאַכט אַ פראטאקאָל פאר מחלל-זונטאָג זיין און די יודישע ארבייטער האט מען אַרויסגעיגאט. איצט וועט דער דאָזיגער פאַבריקאַנט'ל מווען אַבשאפּען די יודען און צונעמען אויף זייער אָרט קריסטליכע אַרבייטער, וועל-כע זאָלען אנשטאט זונטאג קענען אר-טען שבת.

דער מעקלער האט נאך אַ בעשעפ-טיגונג — ער איז אַנ'אָנגעשטעלטער, דאכט זיך, אין קהל'ס אינסטיטוציעס, ווי איהר זעהט, איז ער אַ „וואוי-לער“ מעקלער, ער טראגט אפילו צו די פאַליצי ידעוּת, וועלכער יוד עס אין מחלל-זונטאג און דערמיט האָלט ער, אַז ער האט זיין חוב ערפולט.

לויטן

די פיינערליכקייטען לכבוד רעם מארשאל פילסורסקים נאמענסטאג.

דער נייער שוהל, וואו די תפילה איז אָנגעריכט געווארען דורך דעם אָפּער-קאָנטאר ה' מישל.

פּערזענלעך ד"ר הירשבערג.

אַרום האָלט 12 איז אויפ'ן מאָגליכ-ראַט-פּלאַץ פאַרגעקומען א דעפּליאַדע פון מיליטער און אַרגאַניזאַציעס ביי די קלאָנגען פון אַרעסטערס. עס האבען פערביימאַרשירט: דאס 27-טע פּיעכאַטע-פּולק, 7 לייכטע אַרטילעריע, א דיוויזיאָן פון 4 פּולק שווערע אַרטילעריע און דאָן אַלע אַרגאַניזאַציעס, שילד א.א.וו. די דעפּליאַדע האט אָנגענומען דער אָנ-פיהרער פון דער 7-טער דיוויזיע גענ. סטאַכעוויטש. אויף דער טריבונע פאר געסט האבען זיך געפונען דער סטאַ-ראַטאַר ה' ראָגאָוסקי, שטאַדט-פּרעזי-דענט מאַצקייעוויטש און פאַרשטעהער פון פערשידענע רעגירונגס, קאָמונאַלע און אנדערע אינסטיטוציעס.

12 בייטאָג איז פאַרגעקומען אין זאָל פון קינאַ „לונאַ" א גרויסע אקאדעמיע. עהנליכע אקאדעמיעס זענען אויך פאַר-געקומען אין אנדערע לאַקאַלען, איינ-געאָרדענט דורך פערשידענע אַרגאַניזאַ-ציעס. די פיינערליכסטע פון אַלע איז געווען די אקאדעמיע אין קאָמעראַל-טעאטער, וועלכע האט געשלאָסען די פיינערונגען פון טאָג.

די פיינערונגען לכבוד רעם נאָ-מענסטאָג פון מאַרשאַל פילסורסקי זענען אויסגעפאלען אימפּאַזאַנט. אַלע הייזער אין שטאָט זענען געווען דע-קאָריט מיט פעהנער און בעפּאָסט מיט נאַציאָנאַלע פאַרבען.

די פיינערליכקייטען האבען זיך אָנגע-הויבען מיט א גאָטעסדינסטען אין די געבעט-הייזער.

אין דער שטאָט - שוהל

זענען געווען פערזענלעכע פאַרשטעהער פון דער מאַכט, קהלה, מיט'ן פרעזעס ה' יעקב ראָזענבערג אין דער שפיץ, דאָן האַנדווערקער - דעלעגאַציעס מיט זייערע פעהנער, די שילדער פון ד"ר אַקסער'ס גימנאַזיום, פּעראַזין פון געווי-יירישע קאמפאטאנטען, האַנדווערקער-שולע מיט זייערע פעהנער א.א.

די פיינערליכע תפילה ריכט-אָפּ דער שטאָט-חזן ה' יוסף באָדאַש מיט'ן כאָר אונטער דער לייטונג פון דיר. ראָטענ-בער.

מעניא דיומא האט גערעדט דער רב ר' נחום אש שליט"א און דאָן ד"ר אַקסער.

מיט'ן געזאָגט פון נאַציאָנאַלען הימן ווערט פערענדיגט די פיינערונג. אַנעיהנליכער גאָטעסדינסט איז אין דער זעלבער צייט פאַרגעקומען אין

גריפע, פערקיהלונג און האטאָרען

גראַסירען אַמשטאַרקסטען אין צייט פון שאַרפע וועטער-ענדערונגען.

זיי אַרייַנפאַלען אויך נישט זייענדיג פערקיהלט, נאר פערברענגענדיג אָדער טרעפּענדיג זיך מיט מענטשן, וואס זע-נען פערקאַטערט, הוסטען און פער-קיהלט.

אין די היינטיגע צייטען זענען מיר אין א בעסערע לאַגע ווי אַמאָל, ווייל מיר האבען א סך אויסגעפּרובטע ווירק-זאמע מיטלען, וואָס ווערען אנגענוצט-דעם ביי גריפע און פערקיהלונגען. איי-נע פון די דאזיגע זענען טאָגאַל-טאָב-לעקסעס, וועלכע מ'קאן בעקומען אין יעדער אַפּטיק.

טרוםפּעלדאַר-אַקאדעמיע ביי בית"ר.

די אַקאדעמיע איז פאַרגעקומען שבת דעם 16-טען ד.ח. אן לאַקאַל פון ברית הצה"ר. ביי א פול-געפּאָסטען זאָל עפּענט די אַקאדעמיע דורכ'ן אָננעמען דעם ראַפּאָרט דער מפקד משה זעלצער. נאכ'ן אָבוינגען דורכ'ן גיט'ן זייערען באָר-מאָדן ווער באר שבע, מאַכט אַנאָל מלא רחמים דער אה פון דרגא, א"גאכטיגאָל.

עס רעדט דאָן וועגען טרומפּעלדאַר'ס לעבען און שאַפּען די אַחות נ. ראָזענ-בלום. וועלכער גיט איבער אין משך פון א שעה צייט א גענויע ביאָגראַפֿיע פון טרומפּעלדאַר'ס לעבען. זי שילדערט די סביבה, אין וועלכער ער איז ער-צוגעגאנגען, וואס ס'האט שפּע-טער מיטגעוויקט, אַז זיין לעבען זאָל זיך ענדיגען מיט א העלדישען קאַמף.

איהר רעפּערט ווערט אויפגענומען מיט גרויס בייפאַל און אַפּלאַדיסמענטען.

נאכ'ן אָבוינגען „בנאָל בתל חי", זשאָבאָטינסקי'ס ליעד, ספּעציעל פער-פּאָסט לכבוד טרומפּעלדאַר'ן, דעקלאַ-מירט אין פּויליש די אַחות ראַטנער „דאס ליעד פון משיח".

זעהר שעהן איז אויך אויסגעפאַלען די דעקלאַמאַציע „הגנה", אויסגעפיהרט דורך אה מפקדה שמואל פרידמאן. עס רעדט דאָן אין נאָמען פון ברית הצה"ר פראָם. ב. וויינפער, וועלכער שטרייכט אָונטער, אַז טרומפּעלדאַר איז און וועט בלייבען דער סימבאָל פון רעוויזיאָניזם און זיין מאָנומענט איז דער בית"ר.

פון העכערער קאָנצענטראַציע. דאס געריכט, נעמענדיג אין אַכט די אַרגומענטען פון פערטיידיגער, האט דעם אָנגעקלאָגטען קערנער בעפרייט פון יעטועדער שולד.

די אַלגעמיינע פּערוואַמלונג פון דער גמילת-חסד - קאסע, פילסורסקי 31.

פּערגאַנגענעם זונטאָג איז אונטער'ן פאַרזיך פון ה' ש. פראָנק פאַרגעקומען די יעהרליכע אַלגעמיינע פּערוואַמלונג פון דער גמילת-חסד-קאסע (פילסורסקי 31). אַלס בייזעצנדע ווערען פערבעטען די ה"ה ב. באַטשאַן און מלך ווענער. סעקרעטאַר ה' האַפּטעק.

ה' גענענדעלמאַן גיט-אָפּ דעם בע-ריכט. ווי עס ווייזט זיך אַרויס, האט די געזעלשאַפט 532 מיטגלידער און דער אומזאָץ פון פּערגאַנגענעם יאהר האט בעטראַפּען די סומע פון 33750.09 זל. הלאות איז אַרויסגעגעבען געווארען אין משך פון יאהר 28151.27 זל. דעם 1-טען סטעטשען 1935 האט די אינסטיטוציע דיספּאָנירט מיט דער סומע 13,475 זל. נאך א קורצער דיסקוסיע, אין וועל-כער ס'נעמען אַנטייל די ה"ה: טשאַנע, באַטשאַן, גענענדעלמאַן, שוויאַטלע, ב. פאַטשעוויץ, געווערמאַן, קרושעוויצקי, גליקליך, גיימאַרק און אַנדערע, ווערט דער בילאָנס בעשטעטיגט.

אין דער פּערוואַמלונג ווערען אויסטניי אויסגענועהלט די ה"ה שוויאַטלע, פראָם-קוראָוסקי און ב. באַטשאַן.

אַלגעמיינע פּערוואַמלונג פון דער געו. „אחיעזר".

זונטאָג, דעם 24 ד. ח. 3 נאכמיטאג אין ערשטען טערמין און 4 א זייערע אין צווייטען טערמין, וועט אין מכבי-זאָל (קאסעדראלא 13) פאַרקומען די געווענליכע אַלגעמיינע פּערוואַמלונג פון די מיטגלידער פון „אחיעזר".

חזן די פערשידענע בעריכטען, וועט בעטראכט ווערען דער בודזשעט אויפ'ן יאהר 1935, עטליכע פאַרשלאגען פון דער פּערוואַמלונג און דאן וועלען פאַר-קימען וואהלען פון 4 פּערוואַמלונגס-מיטגלידער, 8 פּערטרעטער און א רע-וויזיאָנס-קאָמיטע.

אַלע מיטגלידער ווערען געבעטען צו קומען פונקטליך.

פון בע"ם.

היינט פרייטאג 8 אָווענד קומט-פאַר אַ שיחה, געפירט דורך ע. יאקובאוויטש א. ד. ס. „פון ווייצמאן ביז ושאַבאַ-סינסקי".

מאַרגען שבת 30 נאכמיטאג קומט-פאַר א רעפּערט פון א. לענטשנער א. ד. ס. „אונזערע נאהנטסטע אויס-גאבען".

שבת 6 א זייער נאכמיטאג קומט-פאַר א לעקציע פון דער פּרעלעגענטען-סעקציע געהאלטען דורך ל. קאפּינסקי.

דינסטאָג דעם 26 ד. ח. 8 אָווענד קומט-פאַר אַ שיחה אויף אקטועלע טע-מען.

קאָמוניקאַט פון דער י.ג.פ.ל.

קינסטיגע וואָן הויבט זיך אָן דער עספּעראַנטאָ-קורס פאַר אָנפּענגער. מיט דעם קורס מיהרט אָן אַדווי. לעאַן אַש. איינשרייבונגען ווערען נאך צוגענומען אין דער קאָנצעלאַריע פון דער געזעל-שאַפט פון 9-10 אָווענד.

פרייטאָג, דעם 22 ד.ח. 8 אָווענד ווערט איינגעפירט אין אייגענעם לאַקאַל דער צווייטער ליטעראַריש-דראַ-מאַטישער אָווענד מיט'ן אַנטייל פון דער דראַמאַטישער סעקציע ביי דער געזעלשאַפט. מיר בעטען צו קומען פונקטליך, ווייל אַלע אין איינעם וועלען מיר שפּעטער פערברענגען אויפ'ן חברי-שען גלעזעל טהיי, איינגעאָרדענט דורך דער „צישא".

פון דער יודענשטאטס-פאַרט".

מאַרגען שבת 9 אָווענד קומט-פאַר אַ גרויסע בעריכטס-פּערוואַמלונג פאַר מיטגלידער און סימפּאטיקער. עס וועט אָנגענומען ווערען אַ בעריכט פון דער טעטיגקייט און גלייכצייטיג פראָפּאגאַ-דע און אַרגאַניזאַציע דער יעד הנגילי פון דער יודעני-שטאטס-פאַרטיי האט אַרגאַניזירט נייע סניפים אין זאווערשע, סטאַנאוויץ און סיעל אנדערע שטעט, וואו עס האָבען זיך אָנגעשלאָסען אין דער פאַרטיי די חשוב'סטע ציונים פון די דאזיגע ערטער.

זונטאָג, ר. 24 מערץ 1935

3 נאכמ. אין ערשטען טערמין און 4 א זייער, אונאַבענגיג פון דער צאהל אנוועזענדע וועט אין „מכבי"-זאָל (קאסעדראלא 13) פאַרקומען

די געוועהנליכע אַלגעמיינע פּערוואַמלונג „אחיעזר".

פון די מיטגלידער פון דער געזעלש. טאָג-אַרדנונג: (1) ערעפנונג, (2) טרויער-גאַסע-דינסט פאַר די פערשטאַרבענע מיטגלידער, (3) וואהלען פון א פאַרויצער, (4) פאַרלעזען דעם פראָטאָקאָל פון דער לעצטער אַלגעמיינער פּערוואַמלונג, (5) טע-טיגקייטס-בעריכט און אויספיהרען דעם פאַר. 17 פון סטאַטוס. (6) קאסע-בעריכט, פראָטאָקאָל פון דער רעוויזיאָנס-קאָמיטע און בעשטעטיגען דעם בילאָנס פאַר 1934, (7) פראָיעקט פון בודזשעט אויף 1935 (8) פאַרשלאגען פון דער פּערוואַמלונג וועגען איינספיהרען דעם פאַר. 2 פונקט „א" פון סטאַטוס. (9) וואהלען פון 4 פּערו-מיטגלידער אויפ'ן אָרט פון די אָבטערעטנדע ה"ה: פראָפּערט, זיסמאן, הערצ-בערג, לאנדוי, ווי אויך 8 פערשרעטער און א רעוויזיאָנס-קאָמיטע (די אָבטערעטנדע קענען נאכ-אמאל געוועהלט ווערען, (10) פרייע פאַרשלאגען (די פאַרשלאגען מוזען שריפטליך פאַרגעשטעלט הע-רען דער פּערוואַמלונג 3 טעג פאַר דער אַלגעמיינער פּערוואַמלונג).

SUKNOPOL

Częstochowa, Il-ga Aleja № 35, front

עמפּעפּהלט אויפ'ן קומ. סעזאָן די בעסטע

ס ח ו ר ו ת

אויף ראָמען = מאַנטלען, הערץ-אַנציגער, פאַלטענס צו די ביליגסטע פרייזען פון די בעסטע פיליצער און טאַמאַשאַווער פאַבריקען. איבערציגט אייך!

די פּערוואַמלונג פון „לינת הצדק"

דריקט אויס איהר מיטגעפיהל דעם קאסירער פון דער געזעלשאַפט ה' **בעריש זשעריקער** צום טויט פון זיין פרוי **ליבה** נ"ע אין זיין ארבייט לטובת דער אַרימער יורישער בעפעלקערונג זאָל ער געפינען א טרייסט!

דעם טיעפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזערע ליעבע שכינים **פאַמיליע קאַמראַר און פאַמיליע זשעריקער** צוליעב'ן טויט פון זייער אונפערגעסליכער מוטער

נ"ע ליבה

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

יצחק מיטץ און פרוי.

די פּערוואַמלונג פון דער געזעלשאַפט „תומכי עניים"

דריקט אויס דעם ה' **בעריש זשעריקער** און פאַמיליע

דעם טיעפסטען מיטגעפיהל צוליעב'ן טויט פון זייער טרייער פרוי און מוטער

נ"ע ליבה

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

די פּערוואַמלונג.

דעם טיעפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזערע געו. שכינים ר' **בעריש זשעריקער** און טעכטער צוליעב'ן דעם גרויסען פערלוסט פון זייער אונפערגעסליכע פרוי און מוטער **ליבה** נ"ע במקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים. **ב. באַטשאַן און פרוי.**

דעם טיעפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער געשעפטס-פריינד ה' מ. ח. עפשטיין צוליעב'ן טויט פון זיין

מושער

ב. באַטשאַן און פרוי.

מיר דריקען אויס מיטגעפיהל דעם אימפרעסאריא ה' מ. ח. עפשטיין צוליעב'ן טויט פון זיין

מושער

סאמבערג, אויך פערל, אבראמאָוו, ביאלאָקאוויטש, בלאט, גאָזאַוו, וויינבערג, מאַנדעלבוים, ליכטער.

מאנטאָג, ד. 25 מערץ 10 א זייער פריה וועט פאַרקומען אויפ'ן היגען בית-עולם דאס ענטהילען פון דער מצבה אויפ'ן קבר פון אונזער אונפערגעסליכער ליבער מוטער און פרוי **אסתר הרם דאָוידאָוויטש נ"ע** וועגען וואס עס זענען מודיע פאַמיליע, פריינד און בעקאנטע **מאָן און קינדער.**

